

La segona volta de les eleccions presidencials de Zimbabwe, que s'ha de fer el dia 27, es presenta molt tensa. Robert Mugabe es resisteix a perdre la presidència i els seus seguidors s'han proposat d'impedir com sigui la victòria de l'oposició.

Mugabe s'aferra al poder

Els dies previs a les segona volta de les eleccions presidencials a Zimbabwe, que es farà el 27 de juny, els seguidors del president Robert Mugabe han passat a l'acció per a impedir sigui com sigui la victòria del candidat del Moviment Democràtic del Canvi (MDC), Morgan Tsvangirai. Segons les organitzacions de drets humans, la policia i grups de partidaris de Mugabe, formats en part per antics combatents de la guerra anticolonial, han colpejat desenes de militants opositors, sobretot a les zones rurals. L'MDC ha denunciat la desaparició de 200 seguidors i la mort d'uns 66 més. Sembla que hi ha uns 3.000 ferits, segons el principal partit de l'oposició.

Als mitings, Mugabe ha desenterrat un discurs de resistència, més propi dels anys 1970, quan dirigia la guerrilla la Unió Africana Nacional de Zimbabwe (ZANU), que combatia el règim racista blanc d'Ian Smith. "Estem disposats a morir pel país i anar a la guerra", ha proclamat davant milers de simpatitzants. "Els blancs no tornaran a dirigir el país", ha sentenciat. I, per si no ha quedat clar que està disposat a resistir, a fer tot el possible per mantenir-se al poder, ha cridat: "L'oposició mai no governarà Zimbabwe."

Mentre Mugabe encenia els ànims dels seus seguidors, la diplomàcia sud-africana mirava d'apropar les dues parts per cercar una solució de consens. "No és possible una solució a l'estil de Kenya", ha declarat un dirigent de l'MDC. A Kenya, la crisi postelectoral —en què van morir dese-

nes de persones a principi d'any— es va acabar arran de la formació d'un govern d'unitat nacional en què el president és Mwai Kibaki i el primer ministre, Raila Odinga. A les eleccions de Kenya es van enfrontar el president, Kibaki, i el líder opositor, Odinga. En canvi, segons el diari sud-africà *Mail and Guardian*, l'MDC sí que estaria disposat a acceptar la formació d'un govern "d'inclusió" per un període de transició, en el qual participessin membres del partit de Mugabe.

Mediació de Sud-àfrica. Tant l'MDC com el govern han negat que estiguin a prop de signar un acord en les converses que es duen a terme a Pretòria, mitjançades pel president de Sud-àfrica, Thabo Mbeki. Per als dirigents sud-africans, que han rebutjat les sancions contra Mugabe impulsades pels governs dels Estats Units i el Regne Unit, la solució al problema de Zimbabwe és el diàleg, no pas les pressions. Aquests darrers anys, Mbeki ha intentat de totes maneres de convèncer Mugabe que cal arribar a un acord amb l'oposició. Per a Mbeki és vital una solució, perquè la inestabilitat de Zimbabwe i la crisi econòmica inherent —més del 80% de desocupació— fa que milers de zimbabwesos travessin cada mes la frontera amb Sud-àfrica. La inflació, segons dades oficials, hi arriba al 165.000%, el rècord mundial.

L'arribada dels zimbabwesos dona arguments als sectors xenòfobs, instal·lats sobretot als suburbis de misèria negres de Johannesburg, que

culpen la immigració de tots els mals, i fins i tot han atacat immigrants. Malgrat que la desocupació hi supera el 30% de la població negra, Sud-àfrica és percebuda com una terra d'oportunitats pels habitants empobrits dels països veïns. En algunes zones, especialment del sud de Moçambic, l'emigració a Sud-àfrica és un pas necessari per a guanyar estatus social.

D'una altra banda, dins el Consell de Desenvolupament de l'Àfrica Austral (SADC), una organització regional que treballa per la integració regional, han aparegut veus crítiques contra Mugabe. El més bel·ligerant ha estat el president de Botswana, Festus Mogae, que ha demanat la retirada de Mugabe. Bona part dels països fan pinya amb la posició moderada de Sud-àfrica, que és la potència regional, mentre que Angola i Namíbia justifiquen Mugabe.

Una següidors de l'MDC mostren l'alegria per l'arribada de l'autobús de la campanya electoral del candidat opositor Morgan Tsvangirai a Harare, la capital de Zimbabwe, l'11 de juny propassant.

Fora d'Àfrica, el president de Zimbabwe només compta amb el suport de la Xina, que li ven armes i construeix obres públiques al país. Tanmateix, el govern xinès no sembla disposat a mullar-se gaire per un dirigent com Mugabe, desprestigiats internament i criticat per les potències occidentals, i molt menys ara que s'acosten els Jocs Olímpics. La Unió Europea i els Estats Units han adoptat sancions contra el règim, entre les quals es destaca la privació de visats als seus dirigents. Això no obstant, no hi ha unanimitat en aquest aspecte a Europa, on Mugabe ha fet dues visites els darrers mesos. Al desembre, va participar a Lisboa a la cimera entre la Unió Europea i Àfrica, i fa unes setmanes va assistir a Roma a la reunió de la FAO.

Assetjament a l'oposició. D'una altra banda, de la intimidació contra

els opositors no se n'escapa ni el líder Morgan Tsvangirai ni el secretari general de l'MDC, Tendai Bili, que han estat detinguts qui-sap-les vegades. Durant la campanya d'aquestes eleccions, Tsvangirai, que té el suport dels influents sindicats sud-africans, ha recorregut tot el país, tot i els atacs que ha rebut la seva caravana.

A l'altra banda, al camp de Mugabe, la radicalització del discurs uneix els antics combatents i els militars, els dos pilars fonamentals del règim. L'exèrcit, que no dona signes de divisió, ans al contrari, és a les mans dels fidels a Mugabe: el cap de les forces armades és Emmerson Mnangagwa, el seu braç dret des dels temps en què s'entrenaven a la guerrilla a Moçambic. Per mantenir la lleialtat dels militars, Mugabe ha col·locat els amics als llocs clau i ha permès que els generals i els oficials

s'enriquessin: moltes de les granges expropiades als blancs han anat a parar a mans de militars. Una bona oportunitat per a fer diners fàcils va ser la guerra de la República Democràtica del Congo, en què el 1998 els militars zimbabwesos van defensar, el president d'aleshores, Laurent Kabila, dels atacs dels rebels que rebien suport de Rwanda i Uganda. Com van denunciar les Nacions Unides, el destacament de Zimbabwe —però també els de Rwanda i Uganda— es va dedicar a saquejar els recursos naturals del Congo.

Les proclames apocalíptiques de Mugabe serveixen per a espaventar molts zimbabwesos que temen una guerra i per a exaltar el seus seguidors, que en té, perquè conserva entre els antics combatents i en algunes zones rurals la legitimitat guanyada a la guerra contra el règim racista blanc. L'oposició és forta a les àrees urbanes (Harare, Bulawayo) i a la regió de Matabeleland, que encara recorda amb horror l'ofensiva militar de mitjan 1980, en que van morir milers de persones.

L'ofensiva de Mugabe també pot repercutir en els resultats. Ara no es veu tan clara la victòria de l'opositor Tsvangirai com fa dos mesos, quan es va anunciar, després de cinc setmanes d'espera, que calia una segona volta. A les eleccions legislatives, celebrades el 29 de març, l'MDC va obtenir més diputats que el ZANU. A Mugabe, a més, li queda el recurs d'una comissió electoral molt influïble, que va trigar cinc setmanes a fer públics uns resultats adversos al president. Serà capaç d'anunciar la seva derrota? I, en cas de perdre, Mugabe deixarà el poder que ha mantingut des de la independència, el 1980? Què farà l'exèrcit si l'oposició surt al carrer per exigir la retirada de Mugabe? Unes preguntes a les quals ni els dirigents opositors ni els analistes no tenien resposta.

Antoni Castel